

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

Ступінь вищої освіти* – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма – Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	30	30	4	8	48	120	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	108	120	3

31.08.2023

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 р.).

Робочу програму склала к.пед.н., доцент кафедри освітології і педагогіки **Ольга ГЛАВАЦЬКА**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

**Завідувач кафедри,
д.пед.н., професор**

Лілія РЕБУХА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 012 Дошкільна освіта (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

**Голова групи забезпечення спеціальності,
к.е.н., доцент**

Ірина БІЛОУС

**Гарант освітньої програми,
к.е.н., доцент**

Ірина БІЛОУС

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА»**

1. Опис дисципліни «Дошкільна педагогіка»

Дисципліна	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни нормативна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 011 Освітні. Педагогічні науки Освітньо-професійна програма – Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта	Рік підготовки: <i>Денна – 1 курс</i> <i>Заочна – 1 курс</i> Семестр: <i>Денна – 2 семестр</i> <i>Заочна – 2 семестр</i>
Кількість змістових модулів – 2	ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин: <i>денна – 120 год.</i> <i>заочна – 120 год.</i>		Самостійна робота: <i>Денна – 56 год. (в тому числі, тренінг – 8 год.)</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин: 8 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Дошкільна педагогіка»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка» є комплексне вивчення основ дошкільної педагогіки; формування стійких уявлень про предмет, завдання, основні категорії дошкільної педагогіки, її зв'язки з іншими дисциплінами; розвиток креативного мислення, високого рівня педагогічної культури; оволодіння уміннями та навичками організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- опанування основними поняттями, завданнями та функціями дошкільної педагогіки;
- засвоєння студентами системи знань принципів, форм, методів виховання і навчання дітей дошкільного віку;

- формування у студентів уявлення про процес навчання, його цілі, методи та форми контролю;
- розвиток у студентів педагогічного мислення, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності;
- навчання творчих підходів до розв'язання нестандартних педагогічних ситуацій та умінь приймати рішення;
- формування умінь та навичок організації, здійснення та аналізу освітнього процесу в закладі дошкільної освіти;
- сприяння формуванню у студентів основ педагогічної майстерності.

Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Дошкільна педагогіка» передбачає наявність знань із суміжних дисциплін: Вступ до спеціальності, Загальна педагогіка, Історія дошкільної педагогіки, Українська мова за професійним спрямуванням, Іноземна мова, Філософія.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК-2).
- Здатність до міжособистісної взаємодії (ЗК-6).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК-7).
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-8).
- Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації (СК-1).
- Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага) (СК-2).
- Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку (СК-3).
- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі) (СК-4).
- Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів) (СК-7).
- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі (СК-8).
- Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку (СК-9).
- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності (СК-11).
- Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності (СК 12).

- Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку (СК-13).
- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості (СК-14).
- Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей (СК-15).
- Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу (СК-16).
- Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньо-професійної та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини (СК-20).
- Здатність
  - до формування у дітей дошкільного віку екологічних знань, екологічної культури, екологічної свідомості та навичок екологічно доцільної поведінки (СК-21).
  - Здатність до налагодження взаємодії та консультування батьків дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами (СК-25).
  - Здатність організовувати науково-методичну та інноваційну діяльність в системі дошкільної та інклюзивної освіти (СК-26).
  - Здатність представляти та відстоювати інтереси і права дітей з особливими освітніми потребами та їх сімей шляхом впливу на громадську думку та рішення в політичній, економічній, соціальній сфері державного управління (СК-27).

2.4. Результати навчання

- Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку (ПР-1).

- Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій (ПР-2).

- Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами (ПР-3).

- Розуміти і визначати особливості провідної - ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку (ПР-4).

- Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти (ПР-5).

- Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами (ПР-6).

- Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності (ПР-7).

- Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням (ПР-8).

- Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці (ПР-12).

- Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності (ПР-15).

- Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей (ПР-16).

- Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками (ПР-17).

- Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку (ПР-18).

- Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку (ПР-20).

- Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку (ПР-21).

- Налагоджувати взаємодію та здійснювати консультування батьків дітей з особливими освітніми потребами (ПР-27).

2.5. Матеріально-технічне забезпечення

Технічні засоби (мультимедійне устаткування, комп'ютери), обладнання, прилади та інструменти (таблиці, дидактичні матеріали).

3. Програма навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань

Дошкільна педагогіка як наука про закономірності виховання і навчання дітей від народження до школи. Джерела дошкільної педагогіки. Етнопедагогіка – основа дошкільної педагогіки. Компоненти етнопедагогіки: народна фамілістика, народне дитинознавство, народна дидактика, народна педагогічна деонтологія, виховна практика. Взаємодія дошкільної педагогіки з різними галузями педагогіки. Значення дошкільного дитинства. Дитинство як соціально-педагогічне явище. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання. Роль дорослого у розвитку дитини. Вікова періодизація дитинства. Вікові та індивідуальні особливості дітей.

Література: 3; 5; 7; 8; 9; 14; 20.

Тема 2. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання

Проблеми дошкільного виховання у педагогічній думці давнього світу. Ідеї дошкільного виховання у спартанській та афінській виховних системах. Погляд на проблеми виховання дітей дошкільного віку в епоху середньовіччя. Розвиток ідей дошкільного виховання в епоху Відродження. Педагогіка дошкільного віку епохи Просвітництва. Педагогічні теорії та практика дошкільного виховання XIX ст. Розвиток теорії та практики вітчизняної дошкільної освіти наприкінці XIX – у першій половині XX ст. Розвиток вітчизняної дошкільної педагогіки у другій половині XX ст. Зарубіжні педагогічні концепції дошкільної освіти XX ст. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки.

Література: 1; 2; 3; 5; 8; 15; 18.

Тема 3. Сучасна система дошкільної освіти

Дошкільна освіта – обов'язкова складова системи безперервної освіти в Україні. Основні законодавчі документи, що регламентують дошкільну освіту в Україні. Дошкільні заклади в системі національної освіти. Типи дошкільних закладів та їх функції. Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку. Особливості педагогічної діяльності з дітьми дошкільного віку. Дошкільна освіта закордоном. Міжнародне співробітництво у галузі дошкільної освіти.

Література: 1; 2; 3; 5; 9; 11; 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку

Ідеал і мета виховання дітей дошкільного віку. Ідеологізація. Технократизація. Завдання виховання дітей дошкільного віку. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Моральне виховання дітей дошкільного віку. Трудове виховання дітей дошкільного віку. Естетичне виховання дітей дошкільного віку. Єдність і взаємозв'язок завдань виховання дошкільників.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 12; 17; 21.

Тема 5. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини дошкільного віку

Походження гри. Наукові теорії та сучасні дослідження гри. Класифікація дитячих ігор. Виховне значення творчої гри. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці. Режисерські ігри. Театралізована ігри. Роль вихователя у розвитку ігрової діяльності дітей. Особливості дидактичної гри. Структура та види дидактичної гри. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 9 16.

Тема 6. Специфіка навчання дітей дошкільного віку

Особливості навчання дітей дошкільного віку. Концепція самоцінності дошкільного дитинства. Дошкільна дидактика. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Принципи навчання дітей дошкільного віку: наочності, свідомості й активності, систематичності й послідовності, індивідуального підходу. Типи навчання дітей дошкільного віку: пряме, проблемне, непряме, опосередковане. Особливості методів навчання дітей дошкільного віку (наочні, словесні, практичні, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, евристичні, проблемні, дослідницькі, розвиток творчих здібностей дітей на основі теорії вирішення винахідницьких завдань, розв'язування винахідницьких завдань). Форми організації навчання дітей дошкільного віку.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 10; 15; 19.

Тема 7. Педагогічний процес у закладі дошкільної освіти

Зміст педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Структура педагогічного процесу. Розвивальне середовище як складова педагогічного процесу. Система комп'ютерної освіти для дошкільників. Планування педагогічного процесу. Планування у різновікових групах.

Література: 1; 4; 5; 6; 9; 15; 20.

Тема 8. Організація та методика проведення прогулянки у закладі дошкільної освіти

Значення прогулянки як засобу виховання. Час прогулянки у режимі дня. Ділянка дитячого садка та її обладнання. Підготовка дітей до прогулянки.

Методика проведення прогулянки. Планування роботи з дітьми різних вікових груп. Моделювання роботи з дошкільниками. Зміст діяльності дітей на прогулянці.

Література: 1; 4; 6; 11; 17; 21.

Тема 9. Особливості взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти у вихованні дітей

Виховна функція сім'ї. Соціальна роль сім'ї. Функції сім'ї. Особливості сімейного

виховання дошкільників. Об'єктивні умови реалізації виховного потенціалу сім'ї. Труднощі виховання дітей у молодих сім'ях. Батьківський авторитет. Типи взаємодії батьків та дітей. А.Макаренко про типи підміни батьківського авторитету. Педагогічна культура батьків. Компоненти педагогічної культури батьків. Правила педагогічного спілкування у взаємодії з батьками. Форми роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю.

Література: 1; 3; 5; 7; 10; 11; 16; 20.

Тема 10. Підготовка дитини до навчання в школі

Наступність, спадкоємність, перспективність у системі безперервної освіти. Готовність дітей до шкільного навчання. Компоненти психологічної готовності до школи. Адаптація до шкільного навчання. Спільна робота закладу дошкільної освіти і школи. Практика попереднього знайомства дітей з майбутніми вчителями. Рівні взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти і школи.

Література: 1; 4; 5; 7; 9; 14; 19.

4. Структура вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» денна/заочна форма навчання

Назва теми	Кількість годин									
	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота		ІРС		Тренінги, КПЗ	Контрольні заходи
	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН		
Змістовий модуль 1. Загальні основи дошкільної педагогіки										
Тема 1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань	2	1	2	-	5	11	-	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Тема 2. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання	2	1	2	1	5	11	1	-		Презентації результатів виконаних завдань
Тема 3. Сучасна система дошкільної освіти	2	-	2	-	5	11	-	-		Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи навчання і виховання дітей дошкільного віку										
Тема 4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку	6	1	6	-	5	11	1	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Тема 5. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини	4	-	4	1	5	11	-	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань

Тема 6. Специфіка навчання дітей дошкільного віку	4	-	2	-	5	11	1	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних
Тема 7. Педагогічний процес у дошкільному закладі	2	1	2	-	5	11	1	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Тема 8. Організація та методика проведення прогулянки у закладі дошкільної освіти	2	-	2	1	5	11	-	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Тема 9 Особливості взаємодії сім'ї та дошкільного закладу у вихованні дітей	4	1	4	-	4	10	-	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Тема 10. Підготовка дитини до навчання в школі	2	-	4	-	4	10	-	-	1	Тести, вправи, презентації результатів виконаних завдань
Разом	30	8	30	4	48	108	4	-	8	
Підсумковий контроль	Екзамен									

5. Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Практичне заняття 1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань

Мета: сформувати наукове уявлення про предмет, завдання, основні категорії дошкільної педагогіки, її зв'язки з іншими дисциплінами.

Запитання для обговорення:

1. Дошкільна педагогіка як наука про закономірності виховання і навчання дітей від народження до школи.
2. Джерела дошкільної педагогіки.
3. Етнопедагогіка – основа дошкільної педагогіки. Компоненти етнопедагогіки.
4. Значення дошкільного дитинства. Дитинство як соціально-педагогічне явище.
5. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками.
6. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання.
7. Роль дорослого у розвитку дитини.
8. Вікова періодизація дитинства.
9. Вікові та індивідуальні особливості дітей.

Література: 3; 5; 7; 8; 9; 14; 20.

Практичне заняття 2. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання

Мета: опанувати знання щодо становлення і розвитку науки про дошкільне виховання.

Запитання для обговорення:

1. Проблеми дошкільного виховання у педагогічній думці давнього світу.
2. Ідеї дошкільного виховання у спартанській та афінській виховних системах.
3. Погляд на проблеми виховання дітей дошкільного віку в епоху середньовіччя.
4. Розвиток ідей дошкільного виховання в епоху Відродження. Педагогіка дошкільного віку епохи Просвітництва.
5. Педагогічні теорії та практика дошкільного виховання ХІХ ст.
6. Розвиток теорії та практики вітчизняної дошкільної освіти наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст.
7. Розвиток вітчизняної дошкільної педагогіки у другій половині ХХ ст.
8. Зарубіжні педагогічні концепції дошкільної освіти ХХ ст.
9. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки.

Література: 1; 2; 3; 5; 8; 15; 18.

Практичне заняття 3. Сучасна система дошкільної освіти

Мета: сформулювати наукове уявлення щодо сучасної системи дошкільної освіти.

Запитання для обговорення:

1. Дошкільна освіта – обов'язкова складова системи безперервної освіти в Україні.
2. Основні законодавчі документи, що регламентують дошкільну освіту в Україні.
3. Дошкільні заклади в системі національної освіти.
4. Типи дошкільних закладів та їх функції.
5. Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.
6. Особливості педагогічної діяльності з дітьми дошкільного віку.
7. Дошкільна освіта закордоном.
8. Міжнародне співробітництво у галузі дошкільної освіти.

Література: 1; 2; 3; 5; 9; 11; 19.

Змістовий модуль 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Практичне заняття 4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку

Мета: засвоїти знання щодо мети і завдань виховання дітей дошкільного віку.

Запитання для обговорення:

1. Ідеал і мета виховання дітей дошкільного віку.
2. Ідеологізація та технократизація.
3. Завдання виховання дітей дошкільного віку.
4. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.
5. Розумове виховання дітей дошкільного віку.
6. Моральне виховання дітей дошкільного віку.
7. Трудове виховання дітей дошкільного віку.
8. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.
9. Єдність і взаємозв'язок завдань виховання дошкільників.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 12; 17; 21

Практичне заняття 5. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини дошкільного віку

Мета: ознайомити студентів із особливостями гри як засобу всебічного розвитку дитини дошкільного віку.

Запитання для обговорення:

1. Походження гри.
2. Наукові теорії та сучасні дослідження гри.
3. Класифікація дитячих ігор.
4. Виховне значення творчої гри.
5. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці.
6. Режисерські та театралізовані ігри.
7. Роль вихователя у розвитку ігрової діяльності дітей.
8. Особливості, структура та види дидактичної гри.
9. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 9 16.

Практичне заняття 6. Специфіка навчання дітей дошкільного віку

Мета: систематизувати знання щодо специфіки навчання дітей дошкільного віку.

Запитання для обговорення:

1. Особливості навчання дітей дошкільного віку.
2. Концепція самоцінності дошкільного дитинства.
3. Поняття та сутність дошкільної дидактики.
4. Зміст навчання дітей дошкільного віку.
5. Принципи навчання дітей дошкільного віку.
6. Типи навчання дітей дошкільного віку.
7. Особливості методів навчання дітей дошкільного віку.
8. Форми організації навчання дітей дошкільного віку.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 10; 15; 19.

Практичне заняття 7. Педагогічний процес у закладі дошкільної освіти

Мета: ознайомити студентів із особливостями педагогічного процесу у закладі дошкільної освіти.

Запитання для обговорення:

1. Зміст педагогічного процесу.
2. Закономірності педагогічного процесу.
3. Структура педагогічного процесу.
4. Розвивальне середовище як складова педагогічного процесу.
5. Система комп'ютерної освіти для дошкільників.
6. Планування педагогічного процесу.
7. Планування у різновікових групах.

Література: 1; 4; 5; 6; 9; 15; 20

Практичне заняття 8. Організація та методика проведення прогулянки у закладі дошкільної освіти

Мета: ознайомити студентів із особливостями організації та методики проведення прогулянки у закладі дошкільної освіти.

Запитання для обговорення:

1. Значення прогулянки як засобу виховання.
2. Час прогулянки у режимі дня.
3. Ділянка дитячого садка та її обладнання.
4. Підготовка дітей до прогулянки.
5. Методика проведення прогулянки.
6. Планування роботи з літми різних вікових груп.
7. Моделювання роботи з дошкільниками.
8. Зміст діяльності дітей на прогулянці.

Література: 1; 4; 6; 11; 17; 21

Практичне заняття 9. Особливості взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти у вихованні дітей

Мета: ознайомити студентів із особливостями взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти у вихованні дітей.

Запитання для обговорення:

1. Виховна функція та соціальна роль сім'ї.
2. Функції сім'ї та особливості сімейного виховання дошкільників.
3. Об'єктивні умови реалізації виховного потенціалу сім'ї.
4. Труднощі виховання дітей у молодих сім'ях.
5. Типи взаємодії батьків та дітей.
6. А. Макаренко про типи підміни батьківського авторитету.
7. Педагогічна культура батьків.
8. Компоненти педагогічної культури батьків.
9. Правила педагогічного спілкування у взаємодії з батьками.
10. Форми роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю.

Література: 1; 3; 5; 7; 10; 11; 16; 20

Практичне заняття 10. Підготовка дитини до навчання в школі

Мета: ознайомити студентів із особливостями підготовки дитини до навчання в школі.

Запитання для обговорення:

1. Наступність, спадкоємність та перспективність у системі безперервної освіти.
2. Готовність дітей до шкільного навчання.
3. Компоненти психологічної готовності до школи.
4. Адаптація до шкільного навчання.
5. Спільна робота закладу дошкільної освіти і школи.
6. Практика попереднього знайомства дітей з майбутніми вчителями.
7. Рівні взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти і школи.

Література: 1; 4; 5; 7; 9; 14; 19.

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Метою комплексного практичного індивідуального завдання (КПІЗ) є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студентами з дисципліни та розвиток навичок самостійного пошуку та опрацювання літературних і статистичних джерел, вироблення особистого ставлення до сучасних управлінських та етичних проблем. КПІЗ

є завершальною стадією теоретичної та практичної роботи з дисципліни та виконується із застосуванням знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ) з дисципліни «Дошкільна педагогіка» є формою наскрізних практичних завдань, виконання яких потребує засвоєння змісту конкретних тем з дисципліни та отримання навичок використання набутих знань шляхом проведення певних завдань.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату згідно із рекомендованим переліком тем. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Обсяг реферату – 10 сторінок (формат А4). Індивідуальна робота виконується студентом самостійно при консультуванні викладачем. КПІЗ оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Можливий захист практичного індивідуального завдання шляхом усного звіту студента з підготовкою та оформлення презентацій з навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка».

ТЕМАТИКА

КОМПЛЕКСНИХ ПРАКТИЧНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Дошкільна педагогіка, її предмет, завдання. актуальні проблеми.
  2. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками, основні форми їх взаємозв'язку.
  3. Наукові дослідження в галузі дошкільної педагогіки, їх значення, специфіка. Впровадження досягнень педагогіки в практику виховання дітей.
  4. Кращий педагогічний досвід, його значення на сучасному етапі.
  5. Виховання і розвиток особистості. Роль дорослого в розвитку дитини.
  6. Вікова періодизація дитинства. Педагогічна періодизація.
  7. Обдаровані і талановиті діти. Типи обдарованості.
  8. Діти з проблемами розвитку. Основні категорії порушень у розвитку дітей.
  9. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання.
  10. Розвиток теорії і практики вітчизняної дошкільної освіти.
  11. Особливості періоду раннього дитинства, його значення.
  12. Характеристика сенситивних періодів розвитку.
  13. Характеристика дітей дошкільного віку. Завдання, ідеал і мета виховання.
  14. Закон України «Про дошкільну освіту», його характеристика.
  15. Завдання, зміст, методи й засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку.
- Розвиток теорії фізичного виховання.
16. Виховання у дітей культурно- гігієнічних навичок: зміст, прийоми виховання
  17. Характеристика режиму дня у дошкільному закладі.
  18. Організація та методика проведення роботи з дітьми в першу половину дня.
  19. Організація та методика проведення роботи з дітьми в другу половину дня.
  20. Методика проведення прогулянки дітей дошкільного віку.
  21. Сенсорне виховання дітей – основа розумового розвитку.
  22. Педагогічна система Марії Монтессорі.
  23. Народна педагогіка про розумовий розвиток дітей.
  24. Зміст і завдання, методи й форми розумового виховання.
  25. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Характеристика базового компоненту дошкільної освіти.

26. Зміст, типи, принципи навчання дітей дошкільного віку.
27. Внесок видатних педагогів у дошкільну дидактику (Я. Коменський, Ф. Фребель, М. Монтессорі, К. Ушинський).
28. Форми організації навчання дітей дошкільного віку.
29. Заняття, їх види, структура.
30. Вимоги до організації і проведення занять з дітьми дошкільного віку.
31. Підготовка вихователя до проведення занять з дітьми. Характеристика структури конспекту заняття.
32. Вимоги до організації та методики проведення екскурсії з дітьми дошкільного віку.
33. Мета і завдання морального виховання дітей дошкільного віку. Закономірності процесу морального виховання.
34. Розвиток теорії морального виховання дітей. Етнопедагогіка про моральне виховання.
35. Суть поняття «гуманізм» та шляхи і засоби виховання гуманних почуттів у дітей дошкільного віку.
36. Моральне виховання дітей у різних видах діяльності.
37. Софія Русова про моральне виховання дітей дошкільного віку.
38. Характеристика методів морального виховання: методи формування моральної поведінки, моральної свідомості та стимулювання моральних почуттів і мотивів поведінки.
39. Виховання у дітей культури поведінки.
40. Виховання у дітей дошкільного віку любові до Батьківщини. Методи і форми організації патріотичного виховання.
41. Розвиток теорії трудового виховання.
42. Народна педагогіка про трудове навчання і виховання.
43. Завдання трудового виховання дітей в дошкільному закладі.
44. Ознайомлення дітей з працею дорослих. Економічне виховання дошкільників.
45. Види праці дітей, їх характеристика.
46. Форми організації трудової діяльності дітей, їх характеристика.
47. Поняття естетичного розвитку і естетичного виховання.
48. Розвиток теорії естетичного виховання.
49. Особливості розвитку естетичного сприймання в дошкільному віці.
50. Завдання, засоби і методи естетичного виховання.
51. Свята і розваги в дитячому садку, їх місце в режимі дня.
52. Гра, її походження, класифікація дитячих ігор.
53. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини.
54. Наукові теорії та сучасні дослідження гри.
55. Організація предметно-ігрового середовища в умовах закладу дошкільної освіти: виховна і освітня цінність іграшки, види та вимоги до них.
56. Історія іграшки та методика ознайомлення дітей з новою іграшкою.
57. Роль вихователя у розвитку ігрової діяльності дошкільників.
58. Українська народна іграшка, її виховна цінність і місце в педагогічному процесі.
59. Характеристика та керівництво режисерськими іграми.
60. Сюжетно-рольові ігри: характеристика, структура, керівництво.
61. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці.
62. Театралізовані ігри, керівництво ними.
63. Будівельно-конструкційні ігри, їх зміст та особливості, організація та керівництво.
64. Характеристика дидактичної гри: структура і види дидактичних ігор.

65. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.
66. Місце ігор в режимі дня дітей.
67. Можливості використання комп'ютерних ігор у системі дошкільної освіти.
68. Педагогічний процес у дошкільному закладі, його характеристика.
69. Наукові основи планування педагогічного процесу в дошкільному закладі.

Проблема планування та шляхи її вирішення.

70. Форми, види та особливості планування занять та різних видів діяльності у різновікових групах.

71. Характеристика сучасної сім'ї, роль у вихованні дошкільників та стилі виховання у сім'ї.

72. Шляхи взаємодії суспільного та родинного виховання дітей дошкільного віку.

73. Форми роботи закладу дошкільної освіти із сім'єю.

74. Методи вивчення сім'ї.

75. Формування батьків як педагогів. Батьківський авторитет, його характеристика.

76. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників, характеристика колективних форм методичної роботи та атестація педагогічних працівників.

77. Підготовка дитини до навчання в школі.

78. Характеристика змісту та основних компонентів готовності до шкільного навчання.

79. Наступність, спадкоємність, перспективність у системі безперервної освіти. Способи визначення підготовленості дитини до навчання у школі.

80. Керівництво і контроль у закладі дошкільної освіти, його значення.

7. Самостійна робота

№ з/п	Тематика	К-сть годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Тема 1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань	5	11
2.	Тема 2. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання	5	11
3.	Тема 3. Сучасна система дошкільної освіти	5	11
4.	Тема 4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку	5	11
5.	Тема 5. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини дошкільного віку	5	11
6.	Тема 6. Специфіка навчання дітей дошкільного віку	5	11
7.	Тема 7. Педагогічний процес у дошкільному закладі освіти	5	11
8.	Тема 8. Організація та методика проведення прогулянки у закладі дошкільної освіти	5	11
9.	Тема 9. Особливості взаємодії сім'ї та дошкільного закладу у вихованні дітей	4	10
10.	Тема 10. Підготовка дитини до навчання в школі	4	10
РАЗОМ		48	108

8. Тренінг з дисципліни «Дошкільна педагогіка»

Тренінг		
1.	Підготовка дослідницьких проєктів і презентація	4

	результатів у вигляді мультимедійних презентацій.	
2.	Підготовка дискусії за обраною темою. Пошук аргументів, доведення та спростування тез. Техніка і тактика аргументування. Мистецтво аргументації. Стратегія і структура дискусії у типових академічних і професійних ситуаціях.	4
Разом		8

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- розв'язування тестових завдань;
- завдання на конструювання оптимального набору понять і категорій власного дослідження;
- поточне опитування;
- вирішення проблемних запитань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- аналітичні звіти, реферати;
- екзамен

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Дошкільна педагогіка» визначається як середньозважена величина, відповідно до питомої ваги кожної складової екзаменаційного кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Екзамен	Всього
20 %	20 %	20 %	40 %	100%
1. Усне опитування під час занять – 5 балів за тему – макс. 15 балів. Модульна контрольна робота (теми 1-3) – макс. 85 балів.	1. Усне опитування під час занять – 5 балів за тему – макс. 35 балів. 1. Модульна контрольна робота (теми 4-10) – макс. 65 балів.	1. Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. 2. Захист КПЗ – макс. 40 балів. Участь у тренінгах – макс. 20 балів.	Тестові завдання (15 тестів по 4б. за тест) – макс. 60 балів. Пит. 1 – макс. 20 балів. 1. Пит. 2 – макс. 20 балів.	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)

65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-58	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019. Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1шт.).	1-10
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students. Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-10
3.	Фліпчарт	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Аніщук А.М. Використання інтерактивних технологій оптимізації мовленнєвого самовираження дошкільників. *Інноваційні технології в дошкільній освіті*: Збірник абстрактів Міжнародної науково-практичної інтернет конференції, м. Переяслав-Хмельницький, 28-29 березня 2018 р. / за заг. ред. Л. О. Калмикової, Н. В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2018. С.45–46.
- Базовий компонент дошкільної освіти. Авторська група : Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнеєва О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О.Д., Шевчук А. С. Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України – Піроженко Т. О. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazo_voho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
- Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція від 12.01.2021 №33
- Білан О., Возна Л., Максименко О., Овчаренко Л., Руханська Л., Самсін В. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» Тернопіль : Мандрівець, 2019. 264 с.
- Валентьева Т.І. Педагогіка дошкільна. Навчальний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2018.
- Дитячий садок-школа: актуальні проблеми наступності / Н. В. Лисенко, М.І.

- Олійник, Д. І. Струннікова та ін.; за ред. проф. Н. В. Лисенко. 3-тє видання, перер. та доповн. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2017. 472 с.
7. Закон України «Про дошкільну освіту» (2001) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
  8. Карук І. В. Розвиток пізнавальних інтересів у дітей дошкільного віку в процесі експериментальної діяльності. *Молодий вчений*, №5.2 (57.2). 2018. С. 89–92
  9. Кононко О.Л. Дитяча агресія: специфіка, причини виникнення, виховання вміння її долати. *Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал*. № 3 (99). Рівне: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2019 р. С. 80–86.
  10. Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами. www.mon.gov.ua.
  11. Крутій К. Інтеграція в дошкільній освіті як інноваційне явище, або що треба знати про інтеграцію? *Дошкільне виховання*. Луганськ, 2018. № 7. С. 2–7.
  12. Основи інноваційної освітньої діяльності: методичні рекомендації / упорядник Антонюк Л. В. Рівне : РОІПО, 2018. 44 с.
  13. Пісоцька Л.М., Пісоцький О.П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти. Н.: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2018. 114 с.
  14. Половіна О. Мистецька освіта дошкільнят: свобода, творчість, інтеграція. *Дошкільне виховання*. 2019. № 5. С. 3.
  15. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. 2-ге вид., доповн. К.: Академвидав, 2018. 464 с.
  16. Про дошкільну освіту: Закон України від 25.11.2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. 31 с.
  17. Професійне мовлення вчителя. Короткий словник термінів / уклад. Ходанич Л.П., Палько Т.В. Ужгород, 2018. URL: <https://naurok.com.ua/korotkiy-slovnik-terminiv-nush-dlya-profesiynogo-movlennya-vchitelya-2018-rik-17057.html>
  18. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / О.Білан, Вид. 2-ге зі зм. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.
  19. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в ДНЗ: монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. Київ-Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.
  20. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / . наук. кер. О.Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 448 с.
  21. Ярошук Л. Г. Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2017. 374 с. URL: <http://bdpu.org:8080/bitstream/123456789/919/1/Yaroshchuk%20L.%20%20Teoriya%20ta%20metodyka%20vykhovannya.pdf>
  22. Frick T. W. Education Systems and Technology in 1990, 2020, and Beyond. *TechTrends*. New York Country, U.S. : Springer New York, 2020. Vol. 64. Issue 5, September. P. 693–703. <https://doi.org/10.1007/s11528-020-00527-y>
  23. Elementary education. *Encyclopedia.com*. URL: <https://www.encyclopedia.com/education/encyclopedias-almanacs-transcripts-andmaps/elementary-education> (Last access: 15.03.2019).
  24. Havrylenko T. L. Preparatory classes as a form of preschool education in Ukraine during the Soviet Period (the 1920s – 1980s): the main stages of their development. *History of Education & Children’s Literature*. 2018. Vol. 13, № 2. P. 133–145.